

Presentació

Us presentem el número 48 de *Quaderns del CAC*, que ha dedicat la secció monogràfica a la **comunicació de riscos, de crisis i de conflictes**. La conjuntura excepcional dels darrers anys, configurada per esdeveniments de diferent índole que sacsegen el món, com ara el canvi climàtic, les catàstrofes naturals o industrials, les guerres, els conflictes polítics i socials, les pandèmies, les crisis econòmiques o els moviments forçats de població, entre d'altres, ha concitat l'interès científic per explicar-ne, des de diferents disciplines, la naturalesa, l'origen, les causes i les conseqüències.

La recerca en comunicació sobre aquest àmbit ha estat intensa, sobretot per establir quin és el rol de la comunicació en aquests esdeveniments. Vivim en un ecosistema comunicatiu en què la convivència de mitjans tradicionals i digitals, i de xarxes socials genera noves dinàmiques i nous reptes per a la comunicació i la cultura, sobretot pel que fa a la gestió de la comunicació de les crisis, dels riscos i dels conflictes. En aquest número recollim aportacions significatives que aborden diferents angles de les temàtiques proposades.

L'article de ploma convidada el signa **Bernardo Díaz Nosty**, un periodista i investigador de dilatada trajectòria acadèmica, a la Universidad Complutense de Madrid primer i com a catedràtic de Periodisme de la Universidad de Málaga després. Els darrers anys els ha consagrat a un ampli projecte de recerca sobre les dones periodistes a la Guerra Civil espanyola. Fruit d'aquest projecte, acaba de publicar el llibre *Periodistas extranjeras en la Guerra Civil* (Renacimiento, 2022). D'aquesta recerca també se'n deriva l'article "Barcelona en la mirada de les periodistes estrangeres durant la Guerra Civil", on, a banda de documentar el gran nombre d'aquestes professionals, oblidades per la historiografia, que hi van treballar, n'analitza l'obra. El treball mostra com el relat de les dones periodistes s'allunya dels estereotips del relat dominant per introduir també el patiment quotidià a les rereguardes i la descripció dels bombardejos a la població civil i dels crims de guerra, de ressonància tan actual. L'escrutini el centra en l'observació dels treballs publicats sobre Barcelona per aquestes periodistes. Treballs que evidencien aquesta manera de relatar diferent i que permeten seguir l'evolució de la ciutat des dels prolegòmens fins al final de la guerra.

Jordi Farré Coma ens proposa una sistematització conceptual molt oportuna en un moment d'eclosió de mirades sobre el canvi climàtic, que exigeix un escrutini atent al paper de la comunicació. Al seu article "La comunicació del canvi climàtic: del desastre al risc" hi fa una aportació transdisciplinària que subratlla la centralitat de la comunicació, tot abordant la dimensió dels conceptes de *risc*, *crisi*, *desastre* i *emergència* per acarar el binomi risc i comunicació en el canvi climàtic. Aquest treball és un punt de partida indispensable per a qualsevol recerca sobre comunicació de risc, comunicació de desastre, comunicació ambiental o comunicació del canvi climàtic.

C. S. H. N. Murthy aborda en el seu article "És possible el periodisme de pau en el periodisme indi? Percepcions d'un grup selecte de periodistes indis" la localització del concepte de *periodisme de pau* a la praxi dels periodistes a l'Índia. El treball ofereix una tasca de contextualització de les tradicionals pràctiques de pau promogudes pels antics textos espirituals indis i les contrasta amb la visió que tenen sobre el periodisme de pau un grup de professionals destacats. L'article posa en relleu les diferències entre la concepció de *periodisme de pau* a l'Índia i a Occident, i constata la impossibilitat d'aplicar-lo a l'ecosistema mediàtic de l'Índia, a despit de la llarga tradició dels valors de la pau i la no-violència.

Jaume Doménech-Beltrán analitza l'estratègia de comunicació del Govern espanyol en relació amb la pandèmia de la Covid-19, des de la perspectiva de la comunicació de crisi. A l'article "Comunicació de crisi i transferència temàtica del Govern espanyol durant la Covid-19" hi analitza el contingut de les compareixences del Comitè Tècnic de Gestió i del president del Govern espanyol en les primeres setmanes de l'estat d'alarma. Tot comparant els resultats amb els principis teòrics de la comunicació de risc, en detecta les disfuncions. L'estudi també detecta l'aposta per certs temes davant d'altres de possibles i les diferències entre el ventall temàtic desplegat pel Comitè i pel president. El treball identifica com un dels pilars de l'estratègia de comunicació del Govern el tractament de la pandèmia com una guerra.

Sergi Xaudiera aborda l'estudi de la infodèmia, el gegantí fenomen de desinformació que es va desencadenar amb la pandèmia de la Covid-19. L'article "La gestió de la infodèmia a Catalunya durant el primer any de la pandèmia de la Covid-19" se centra en la gestió d'aquest problema a Catalunya on, com arreu del món, suposava una dificultat afegida a la complicada lluita contra el virus. El treball fa un seguiment dels diferents aspectes que representen dificultats objectives per a les institucions en la lluita contra la desinformació enmig d'una crisi d'aquesta magnitud: la detecció, la verificació, la resposta i l'avaluació.

Gemma Palà estudia la tasca dels periodistes en la cobertura dels conflictes politicosocials. El seu article “El procés de producció informativa en confluència amb conflictes politicosocials. El cas dels periodistes de TV3 i el procés sobiranista de Catalunya” aborda el cas específic dels periodistes de la televisió pública catalana en relació amb el procés sobiranista, tot partint de la teoria de l'enquadrament (*framing*) i de la de les rutines productives. El treball presenta els resultats d'interrogar responsables d'informatius i periodistes entorn de les diferents temàtiques involucrades, com ara l'accés a les fonts, la pluralitat d'actors, l'autonomia professional, el protagonisme del conflicte, els criteris de prioritització o els reptes de la narració, entre d'altres.

La secció miscel·lània “Articles” s'obre amb el treball “Audiències i *streamers* a Twitch: patrons de consum i producció en l'àmbit hispanoparlant” d'**Adrián Padilla Molina** i **Celina Navarro**. La recerca estudia l'impacte assolit per la plataforma Twitch, que s'ha convertit en una eina molt eficaç per a la captura d'audiències fent servir la difusió de continguts generats pels usuaris en directe. El treball analitza l'activitat de la comunitat de *streamers* hispanoparlants i n'identifica la penetració, els cicles de consum, els cicles de producció i les diferències entre els creadors amateurs i els professionals que atrauen la major part de l'atenció del públic.

Per la seva banda **Joan Ferrés i Prats**, **Alba Ambrós i Pallarès** i **Mònica Figueras Maz** fan una aportació en el camp de la competència mediàtica en l'article “EduMediaTest, una eina al servei de la competència mediàtica. Informe sobre el projecte, els resultats i les recomanacions”. El treball presenta una eina dissenyada per avaluar la competència mediàtica dels estudiants de 14 a 18 anys i, complementàriament, esdevé també una eina de formació. L'article recull els resultats obtinguts en set països europeus, que permeten validar l'eficiència de l'eina. L'article presenta també una focalització en les dades referents a Catalunya i clou amb una sèrie de recomanacions per a la Comissió Europea.

Ariadna Santos, **Marta Narberhaus** i **Ariadna Fernández-Planells** aborden la creació de contingut a Instagram des de la perspectiva de gènere a l'article “Joves, feminisme i autorepresentació a Instagram: reptes i recomanacions”. Aquest treball analitza les pràctiques d'autorepresentació de les dones joves a la plataforma d'Instagram tot contrastant-les amb el seu ideari feminista. De l'anàlisi se'n desprenen un seguit de contradiccions entre el discurs feminista de les joves estudiades i l'autorepresentació construïda pels continguts que elles mateixes generen.

Tanca la secció d'articles l'aportació de **Floriane Bardini** sobre l'accessibilitat dels continguts audiovisuals. L'article “Audiodescripció, subjectivitat i experiència fílmica” recull els resultats d'un estudi de recepció que avalua l'eficiència de tres estils d'audiodescripció de pel·lícules amb persones que tenen una discapacitat visual. Les dades obtingudes certifiquen l'obtenció de millors resultats quan s'empren els estils d'audiodescripció interpretativa davant l'estil d'audiodescripció convencional.

Emili Prado i Pico
Director